FINANSTILSYNET
THE FINANCIAL SUPERVISORY AUTHORITY OF NORWAY

Forslag til regler om lånebasert folkefinansiering

Høringsnotat

DATO:
12. desember 2018

Innhold

1. Innledning og bakgrunn 3

2. Gjeldende rett 4

3. Regulering av lånebasert folkefinansiering i andre land 6

4. Finanstilsynets vurderinger av behov for regulering 11

5. Forslag til regulering 13

6. Økonomiske og administrative konsekvenser 24

7. Utkast til endringer i finansforetaksloven 25

8. Utkast til forskrift om låneformidlingsvirksomhet 25

9. Forslag til endringer i andre forskrifter 29

1. Innledning og bakgrunn

Finanstilsynet legger med dette frem forslag til lov- og forskriftsbestemmelser om lånebasert folkefinansiering av næringsvirksomhet og forbud mot formidling av lån mellom forbrukere. Utenfor forslagene faller virksomhet som krever konsesjon etter verdipapirhandelloven. Dette vil typisk omfatte plassering av omsettelige verdipapirer som utstedes av et foretak samt mottak og formidling av ordre på vegne av kunde i forbindelse med ett eller flere slike verdipapirer. Donasjons- og belønningsbasert folkefinansiering er ikke låneformidling, og vil derfor ikke omfattes av regelverksforslaget.

Finansdepartementet ba høsten 2016 Finanstilsynet om å vurdere markedet for og omfanget av folkefinansiering og om det er behov for å regulere denne type virksomhet særskilt. Finanstilsynet ga sin vurdering i brev av 1. februar 2017 til departementet[1]. Konklusjonen i Finanstilsynets brev var at både egenkapital- og lånebasert folkefinansiering er underlagt regulering i dag, og at det ikke er behov for særskilt norsk regulering av folkefinansiering. Når det gjaldt virksomheter som driver lånebasert folkefinansiering, uttalte Finanstilsynet at disse vil kunne omfattes av gjeldende regulering av bank/finansieringsforetak eller av reglene om låneformidling. Lånebasert folkefinansiering som består av ren formidling av lån, vil i utgangspunktet kunne drives innenfor rammene av låneformidlingsvirksomhet i finansforetaksloven § 2-18. Finanstilsynet pekte i brevet på at enkelte tilpasninger i regelverket bør vurderes, herunder innføring av krav til egnethetsvurdering og krav til ansvarsforsikring for låneformidlere. Videre uttalte Finanstilsynet at ytterligere lovutredningsarbeid bør vurderes i lys av blant annet utviklingen i folkefinansieringsmarkedet og regelverksutviklingen i øvrige nordiske land. Etter Finanstilsynets vurdering er god investor- og forbrukerbeskyttelse viktig uavhengig av hvilke plattformer tjenesteyter benytter.

Virksomheten som drives gjennom plattformer for lånebasert folkefinansiering skiller seg i mange henseende ikke vesentlig fra virksomhet som bare kan drives av foretak som har nødvendig tillatelse. Finanstilsynet mener, ut fra erfaring og observasjoner av utviklingstrekk i markedene for folkefinansiering i andre land, at det av hensyn til investor- og forbrukerbeskyttelse kan være grunnlag for å innføre nærmere krav til plattformer for folkefinansiering. Det er viktig at det ikke utvikles et omfattende og lite gjennomsiktig lånemarked, som ikke er underlagt tilsvarende krav til kundebeskyttelse som gjelder for andre aktører i finansmarkedene.

Plattformer for lånebasert folkefinansiering
Med lånebasert folkefinansiering, også kalt "crowdfunding", "crowdlending" eller "peer-to-peer lending", menes kobling av långivere og låntakere gjennom en elektronisk plattform, en såkalt "folkefinansieringsplattform". Det som karakteriserer lånebasert folkefinansiering, er at personer og foretak som ønsker å låne ut penger, kobles med personer eller foretak som ønsker å låne penger. Foretaket som opererer plattformen, vil være mellommann.

Elektroniske plattformer for lånebasert folkefinansiering kan enten bestå av låneformidling i form av ren mellommannsvirksomhet eller former for låntaker- og långiverkollektiv med risikospredning som i institusjonsbasert kredittgivning. Det siste vil imidlertid være konsesjonspliktig virksomhet i Norge.

[1] https://www.finanstilsynet.no/contentassets/3b73bfc450314cf7962b422539a0465b/brev-til-finansdepartementet---fokefinansiering.pdf

Låneplattformene kan henvende seg til både forbrukere og profesjonelle på både utlåns- og innlånssiden.

Det er per i dag registrert fem låneformidlere som opererer plattformer for lånebasert folkefinansiering. Plattformene formidler lån både til forbrukere og til bedrifter. I tillegg er Finanstilsynet per dato for dette høringsnotatet kjent med to tilbydere av egenkapitalbaserte folkefinansieringstjenester i det norske markedet, og ett selskap har søkt Finanstilsynet om konsesjon til oppstart av slike tjenester.

I EU er det lagt frem forslag til regler for lånebasert folkefinansiering, se nærmere omtale i punkt 3.2 nedenfor. Det foreslås derfor at hovedvekten av regler tas inn i forskrifter til finansforetaksloven, og regelverket vil da kunne tilpasses fremtidige EU-regler uten tidkrevende lovgivningsprosesser.

Krav til tillatelse for å drive finansieringsvirksomhet
Reglene om at det kreves tillatelse for å drive finansieringsvirksomhet i Norge, også i de tilfellene foretaket ikke tar imot innskudd eller andre tilbakebetalingspliktige midler fra allmennheten, er en nasjonal konsesjonskategori som ikke bygger på EØS-rettslige regler. Det er allmenne hensyn som begrunner at finansieringsvirksomhet er konsesjonspliktig i Norge. Konsesjonsplikten for å drivefinansieringsvirksomhet er blant annet begrunnet i at lik risiko og virksomhet skal reguleres likt, for å motvirke regelverksarbitrasje, jf. også formålsbestemmelsen i finansforetaksloven § 1-1. Viktige hensyn i denne forbindelse er beskyttelse av investorer og forbrukere, hensynet til det finansielle systemet og finansiell stabilitet. Regelen om konsesjonsplikt for å drive finansieringsvirksomhet i Norge gjelder generelt for både norske og utenlandske foretak.

Formidling av lån som ytes i enkeltstående tilfeller, er unntatt konsesjonsplikt, jf. finansforetaksloven § 2-1 tredje ledd bokstav f). I rundskriv 10/2017 ga Finanstilsynet en omtale av kriterier for å vurdere enkeltstående tilfeller, men uten å angi en konkret grense[2].

Finansdepartementet sendte 1. november 2018 på høring et forslag om at lån til næringsvirksomhet gjennom plattformer for lånebasert folkefinansiering, unntas fra konsesjonsplikt dersom långivers samlede utlån ikke overstiger 1 million kroner per år[3].

2. Gjeldende rett

All låneformidling regnes i utgangspunktet som finansieringsvirksomhet. Etter finansforetaksloven § 2-18 første ledd er imidlertid virksomhet som består i ervervsmessig formidling av lån eller garanti for lån, unntatt fra konsesjonsplikt.

Foretak som opererer de lånebaserte plattformene *(lånebasert folkefinansiering)*, må være registrert som *låneformidlere* i henhold til finansforetaksloven § 2-18 første ledd. Låneformidlerne er ikke underlagt regler i finansforetaksloven utover plikten til å registrere seg hos Finanstilsynet. *Lånebasert folkefinansiering* omfattes av enkelte regler i

[2] https://www.finanstilsynet.no/contentassets/02f8b13090054db99bf685ce7f9818fe/lanebasert-folkefinansiering-crowdfunding--en-veiledning-om-laneformidling-pdf.pdf
[3] https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/horing---om-langivers-utlansvirksomhet-ved-lanebasert-folkefinansiering/id2617734/

finansavtaleloven, slik som krav til god meglerskikk, omsorgsplikt, krav til uavhengighet og opplysningsplikt.

En låneformidler skal være uavhengig av låntaker og långiver og skal på betryggende måte ivareta begge partenes interesser, jf. finansforetaksloven § 2-18 annet ledd. Låneformidling omfattes av finansmeglingsbegrepet i finansavtaleloven kapittel 5 I og II, som regulerer meglerens ansvar overfor kunden. Finansavtaleloven stiller krav om at låneformidleren skal være upartisk og på betryggende måte ivareta både långivers og låntakers interesser.

En låneformidler er følgelig en uavhengig mellommann som har som oppgave å formidle kontakt mellom låntaker og långiver og medvirke til at de forhandler seg frem til en låneavtale. Kravet til låneformidlers uavhengighet begrenser hvilke oppgaver en låneformidler kan påta seg på vegne av en av partene.

Et låneformidlingsforetak er ikke underlagt de samme kravene som banker og finansieringsforetak, slik som kapital- og likviditetskrav, egnethetskrav til kvalifiserte eiere, egnethetsprøving av styret og ledende ansatte og krav til risikostyring. Dersom en låneformidler skal påta seg en oppgjørsfunksjon ved utbetaling og tilbakebetaling av lån, kreves det tillatelse som betalingsforetak. Foretak med tillatelse til å drive betalingsformidling er underlagt mange av de samme kravene som gjelder for banker og finansieringsforetak, slik som krav til egnethet for ledende ansatte. Disse kravene gjelder foretaket og foretakets ledelse, og vil omfatte virksomheten som sådan, dvs. også låneformidlingsvirksomheten.

For at långiver ikke skal anses å drive finansieringsvirksomhet, kan långiver bare yte lån i enkeltstående tilfeller, jf. finansforetaksloven § 2-1 tredje ledd bokstav f). Dersom et låneformidlingsforetak formidler lån fra långivere som yter finansiering som går ut over enkeltstående tilfeller, kan det være spørsmål om låneformidlingsforetaket anses å medvirke til at långivere driver finansieringsvirksomhet uten nødvendig tillatelse.

Finanstilsynet har hatt omfattende dialog med foretak som ønsker å drive folkefinansieringsplattformer for å klargjøre hvilken rolle plattformen har og hvorvidt aktiviteten er konsesjonspliktig, herunder om rekkevidden av unntaket for "enkeltstående tilfeller". I Finanstilsynets rundskriv 10/2017 "Lånebasert folkefinansiering (crowdfunding) – en veiledning om låneformidling"[4] ble det gitt en nærmere veiledning om hvordan et låneformidlingsforetak som driver lånebasert folkefinansiering, skal organisere virksomheten.

Finanstilsynet har i rundskrivet redegjort for nærmere krav til formidling av lån via plattformer for folkefinansiering. I rundskrivet (10/2017) er det blant annet lagt til grunn at:

- Långiver og låntaker må være kjent med hverandres identitet. Finansavtaleloven krever at avtalen inneholder partenes navn og adresser.
- Låneformidler kan ikke få fullmakt til å undertegne, inngå eller reforhandle låneavtalen på vegne av långiver eller låntaker.
- Låneformidler kan ikke på vegne av långiver foreta en automatisk eller manuell fordeling på flere lån av det beløpet en långiver ønsker å låne ut.
- Låneformidler kan ikke få fullmakt til å undertegne, inngå eller reforhandle låneavtalen på vegne av långiver eller låntaker.

[4] https://www.finanstilsynet.no/contentassets/02f8b13090054db99bf685ce7f9818fe/lanebasert-folkefinansiering-crowdfunding--en-veiledning-om-laneformidling-pdf.pdf

- Låneformidler kan ikke være fullmektig, agent eller tillitsmann for långiver eller låntaker forut for inngåelsen av lånet eller under lånets løpetid.

Forslagene i dette høringsnotatet medfører ingen endringer i dette.

I rundskrivet er det også gitt veiledning om hva som ligger i unntaket for finansiering som bare ytes i enkeltstående tilfeller, jf., finansforetaksloven § 2-1 tredje ledd bokstav f).

Etter norsk rett vil det ikke være adgang til å strukturere låneformidlingen slik at långivere investerer i andeler i en samling av lån til ulike låntakere (lånepool), da dette ikke kan anses som låneformidlingsvirksomhet. Finanstilsynet er kjent med at det i enkelte andre land er etablert plattformer som formidler lån mellom forbrukere, men slik at långiver investerer i en portefølje av lån, fremfor enkelt lån. I mange land er det ikke konsesjonspliktig å yte lån, så lenge virksomheten ikke finansieres med midler mottatt fra allmennheten. Etter Finanstilsynets vurdering vil en slik konstruksjon i Norge innebære at foretaket driver konsesjonspliktig finansieringsvirksomhet.

Det er heller ikke mulig å bygge opp et risiko/beredskapsfond, som skal kunne benyttes til å dekke tap långivere kan få som følge av betalingsmislighold fra låntaker. Å tilby en slik ordning vil kunne anses som konsesjonspliktig forsikringsvirksomhet.

Det er krav om konsesjon som verdipapirforetak for å kunne yte investeringstjenester, jf. verdipapirhandelloven § 9-1. Hva som er en investeringstjeneste, er knyttet til definisjonen av finansielle instrumenter, se verdipapirhandelloven § 2-1. Som finansielle instrumenter regnes blant annet omsettelige verdipapirer. Med omsettelige verdipapirer menes de klasser av verdipapirer som kan omsettes på et kapitalmarked, herunder aksjer, obligasjoner og andre gjeldsinstrumenter, jf. verdipapirhandelloven § 2-2. Hvorvidt verdipapiret er omsettelig på et kapitalmarkedet, må avgjøres på grunnlag av verdipapirets art.

Egenkapitalbasert/investeringsbasert folkefinansiering, hvor det ytes investeringstjenester, er således underlagt kravene som følger av verdipapirhandelloven, både når det gjelder informasjon og rådgivning og når det gjelder krav til foretaket (kapitalkrav mv). *Egenkapitalbasert folkefinansiering*, hvor kapitalinnhentingen er strukturert som et alternativt investeringsfond, vil være omfattet av lov om forvaltning av alternative investeringsfond (AIF-loven)[5]. Virksomheten vil således måtte oppfylle kravene som følger av dette regelverket.

3. Regulering av lånebasert folkefinansiering i andre land

3.1 Innledning

Formidling av kreditt gjennom lånebaserte folkefinansieringsplattformer har økt internasjonalt de senere årene. Lånebasert folkefinansiering har stor utbredelse blant annet i Kina, USA og Storbritannia. Markedet for lånebasert folkefinansiering internasjonalt er nærmere omtalt i

[5] Forvaltning av alternative investeringsfond forutsetter tillatelse etter AIF-loven § 2-2 eller registrering etter AIF-loven § 1-4 annet ledd.

BIS Quarterly Review fra september 2018, *Fintech credit markets around the world: size, drivers and policy issues* [6].

Det er så langt ikke etablert et felles internasjonalt regelverk for lånebasert folkefinansiering. I EU-landene finnes det i dag en rekke varianter av regler for folkefinansieringstjenester, alt fra ingen regulering til streng håndhevelse av regler for investorbeskyttelse. Utviklingen de senere årene har gått i retning av at stadig flere land regulerer folkefinansiering. Blant annet har Storbritannia, Tyskland, Frankrike, Italia, Spania, Østerrike, Portugal og Finland innført eget lovverk for folkefinansiering. Tidligere i år ble det i en offentlig utredning, SOU 2018:20, lagt frem et forslag til en særskilt lov om folkefinansiering i Sverige. Det vises til nærmere omtale nedenfor.

3.2 Regulering i EU

EU-kommisjonen la 8. mars 2018 frem et forslag til EU-regelverk om folkefinansiering[7]. Forslaget gjelder tjenester knyttet til både egenkapitalbasert og lånebasert folkefinansiering. Forslaget er ledd i arbeidet med kapitalmarkedsunionen, Kommisjonens Capital Market Union (CMU), som tar sikte på å øke tilgangen til finansiering for innovasjonsselskaper, oppstartsselskaper og unoterte små og mellomstore foretak. Forslaget omfatter kun finansiering av næringsvirksomhet og ikke formidling av lån til forbrukere[8]. Forslaget gjelder finansiering av prosjekter hvor det hentes inn inntil 1 million euro i en 12 måneders periode. Denne grensen er satt i tråd med grensen for prospektplikt i prospektforordningen, (forordning (EU) 2017/1129).

Forslaget har til formål å fastsette ensartede regler for folkefinansiering i EU, men skal ikke erstatte de nasjonale reglene som er fastsatt for folkefinansiering. En tilbyder av folkefinansiering som har tillatelse etter nasjonal lovgivning, må gi avkall på denne dersom vedkommende ønsker å tilby folkefinansieringstjenester i henhold til EU-reglene. En eventuell EU-regulering skal gi mulighet til å etablere filial eller drive grensekryssende i et annet EU-land basert på et felles regelverk.

I forslaget legges det opp til at tilbydere av folkefinansieringstjenester må søke om tillatelse til å drive slik virksomhet, og at det er ESMA som er konsesjonsmyndighet og som skal ha tilsyn med virksomheten. Det er også foreslått at ESMA skal ha myndighet til å trekke tilbake tillatelsen i særskilte situasjoner.

Det stilles i forslaget krav om at tjenestetilbyderen skal ivareta interessene til brukerne av plattformen, og skal ha regler for å forhindre interessekonflikter og regler om klagebehandling. Det skal være interne styrings- og kontrollregler og kontinuitets/beredskapsplaner samt dokumentasjon på ledelsens egnethet. Videre stilles det krav til at tilbyderen skal foreta en hensiktsmessighetstest av alle potensielle investorer. Investorer skal tilbys mulighet til å simulere tap. Det stilles krav om at tjenestetilbyder skal gi potensielle investorer et nøkkelinformasjonsdokument, som skal utarbeides for hvert enkelt folkefinansieringstilbud. I dokumentet skal det dessuten advares om risikoen forbundet med folkefinansiering, og at hele eller deler av beløpet kan gå tapt. Plattformen skal gi investor og

[6] https://www.bis.org/publ/qtrpdf/r_qt1809e.htm
[7] https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/HTML/?uri=COM%3A2018%3A113%3AFIN&qid=1518252661475&from=DA
[8] Når det gjelder regler for finansiering av forbrukere viser kommisjonene til forbrukerkredittdirektivet og boliglånsdirektivet, dersom det gjelder lån til kjøp av fast eiendom

foretaket som blir finansiert, mulighet til å komme i kontakt med hverandre for å kunne kjøpe og selge låneavtaler eller verdipapirer, men uten at plattformen skal operere som en handelsplattform. Utkast til forordning stiller dessuten krav til markedsføringen og markedsføringsmateriale. Det er inntatt forslag til sanksjoner, slik som bøter. EU-kommisjonen har ikke foreslått krav til kapital eller krav om å tegne ansvarsforsikring eller stille en bankgaranti for det ansvaret formidleren kan få. Levering av betalingstjenester vil kreve tillatelse til å utføre betalingstjenester.

EU-kommisjonen fremla samtidig et forslag til endring av direktivet 2014/65/EU om markeder for finansielle instrumenter (MiFID), hvor det er foreslått at bestemmelsene i MiFID ikke kommer til anvendelse på foretak som har tillatelse til å drive virksomhet som tilbyder av folkefinansieringstjenester etter den særskilte forordning som regulerer slik virksomhet. Bakgrunnen for forslaget er å unngå at samme aktivitet gjøres til gjenstand for ulike tillatelsesordningen innenfor EU.

Forslagene har vært på høring og er til behandling i Europaparlamentet og Rådet. Committee on Economic and Monetary Affairs (Europaparlamentet) fremla 10. august 2018 et forslag til endringer i forslaget til forordning om folkefinansieringstilbydere[9]. Det er blant annet foreslått at begrensningen på hvor stort beløp som kan hentes inn til hvert prosjekt, settes til 8 millioner euro. Dette beløpet svarer til det nasjonale unntaket som kan gjøres i henhold til prospektforordningen. Beløpet er 8 ganger større enn Kommisjonens forslag. Videre er det foreslått at den myndighet som Kommisjonen har foreslått skal legges til ESMA, legges til nasjonale tilsynsmyndigheter. Det er foreslått at ESMA skal utarbeide forslag til tekniske standarder (RTSer og ITSer), som skal fastsettes av Kommisjonen. Det er også foreslått regler om tredjelandstilbydere av folkefinansiering. Committee on Economic and Monetary Affairs har i ettertid publisert forslag til endringer[10]. Blant annet forslås det begrensinger på investors/långiveres eksponering, både per folkefinansieringstilbud og årlig per plattform. Videre foreslås et minstekrav til aksjekapital for folkefinansieringstilbydere, og det er fremsatt forslag om krav til ansvarsforsikring. Forslagene er fremdeles til behandling i Europaparlamentet og Rådet. Det er foreløpig høyst usikkert hvordan ett eventuelt regelverk vil bli.

3.3 Sverige

Det er i dag ingen særskilt regulering av lånebasert folkefinansiering i Sverige. Folkefinansieringsplattformer opererer i Sverige uten tillatelse eller med tillatelser under ulike typer konsesjonsregimer avhengig av hvordan virksomheten er organisert. De fleste plattformer som yter lånebasert folkefinansiering, er regulert av nasjonal lovgivning i tråd med betalingstjenestedirektivet (PSD2), men kan også være regulert av nasjonal forbrukerfinansieringslovgivning.

Finansinspektionen i Sverige offentliggjorde i desember 2015 en rapport som konkluderte med at det er behov for å innføre harmoniserte forbrukervernbestemmelsene for plattformer som driver egenkapitalbasert og lånebasert folkefinansiering. Et regjeringsoppnevnt utvalg avga i begynnelsen av 2018 en utredning med et forslag om en særskilt lov om

[9] http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-%2F%2FEP%2F%2FNONSGML%2BCOMPARL%2BPE-626.662%2B02%2BDOC%2BPDF%2BV0%2F%2FEN
[10] http://www.europarl.europa.eu/meetdocs/2014_2019/plmrep/COMMITTEES/ECON/AM/2018/11-05/1162839EN.pdf

folkefinansiering, inntatt i SOU 2018: 20 Gräsrotsfinansiering[11]. Det er blant annet foreslått at plattformer for lånebasert folkefinansiering (og egenkapitalbasert folkefinansiering) må ha tillatelse fra, og skal være under tilsyn av, Finansinspektionen i Sverige. Lovforslaget regulerer formidling av lån til forbrukere, men gjelder ikke dersom lån bare formidles mellom næringsdrivende. Det er foreslått at konsesjonskravet ikke skal gjelde for foretak som allerede har tillatelse, slik som bankkonsesjon og konsesjon som betalingsforetak. Slike foretak skal bare melde fra til Finansinspektionen. Det er foreslått operasjonelle regler for plattformene og regler for beskyttelse av forbruker, slik som regler om håndtering av interessekonflikter, klagehåndtering, informasjonskrav og innhenting av informasjon om investors kunnskap og erfaringer med den tiltenkte investeringen og krav til eierprøving. Ved formidling av lån mellom forbrukere, er det foreslått at formidleren skal representere ("företräda" være "ombud" for) långiverne. Utredningen har vært på høring. Finansinspektionen i Sverige har i høringssvaret argumentert for at det bør stilles krav til ansvarsforsikring for foretak som driver folkefinansiering[12]. Regjeringen i Sverige har foreløpig ikke fremmet en proposisjon med lovforslag til Sveriges riksdag.

3.4 Finland

I Finland ble det vedtatt en lov om folkefinansiering i 2016, "lag om gräsrotsfinansiering" 734/2016. Loven gjelder formidling av lånebasert og investeringsbasert folkefinansiering for næringsdrivende. Loven gjelder ikke for finansielle instrumenter eller andre verdipapirer som er omfattes av verdipapirlovgivningen. Loven gjelder heller ikke der låntakeren er en forbruker. Nasjonale folkefinansieringsplattformer skal registreres hos Finansinspektionen i Finland. Registreringen skal inneholde opplysninger som setter Finansinspektionen i stand til å egnethetsvurdere ledende ansatte.

Startkapitalkravet for folkefinansieringsplattformer er 50 000 euro, og alternativt skal det etter Finansinspektionens vurdering stilles en tilstrekkelig yrkesansvarsforsikring eller bankgaranti. Dersom det stilles forsikring, skal den oppfylle enkelte vilkår, blant annet at forsikringen skal gjelde erstatning som formidleren av folkefinansiering kan bli ansvarlig for etter loven. Forsikringsbeløpet er minst 1 000 000 euro per skade og totalt 1 500 000 euro for samtlige skader per år. Dersom folkefinansieringsplattformen skal oppbevare kundemidler, stilles ytterligere vilkår for registrering.

Loven inneholder bestemmelser om god forretningsskikk. Folkefinansieringsplattformer er underlagt bestemmelser i nasjonal verdipapirlov om håndtering av interessekonflikter, samt informasjonskrav og opptak av telefonsamtaler med kunde. Det skal innhentes opplysninger om kunden dersom kunden investerer mer enn 2 000 euro.

Mottakeren av folkefinansiering plikter å oppgi riktig og tilstrekkelig informasjon, slik at investor kan bedømme foretakets verdi eller tilbakebetalingsevne. Folkefinansieringsplattformer plikter å se til at nødvendig informasjon blir gitt. Folkefinansieringsplattformer og mottaker av folkefinansiering skal offentliggjøre informasjon om vesentlige endringer i mottakers økonomiske situasjon og om andre omstendigheter som kan påvirke evnen til å gjøre opp sine krav/forpliktelser.

I Finland er ikke finansieringsvirksomhet der foretaket ikke finansierer seg med innskudd eller lån fra allmennheten, konsesjonspliktig virksomhet. Lån mellom forbrukere faller inn

[11] https://www.regeringen.se/rattsliga-dokument/statens-offentliga-utredningar/2018/03/sou-201820/
[12] https://www.regeringen.se/49fefa/contentassets/f836828fbe1546e98fd3a47a4670e9f5/finansinspektionen.pdf

under kapittel 7 i den finske forbrukerbeskyttelsesloven. Låneformidler kan etter omstendighetene bli ansett som kredittgiver og avtalepart i arrangementet. Formidling av lån mellom forbrukere er ikke underlagt tilsyn av Finansinspektionen i Finland.

3.5 Danmark

I Danmark er det ingen særskilt regulering av folkefinansiering. Foretak som driver folkefinansiering vurderes etter regelverket som gjelder for betalingsforetak (PSD2) og verdipapirforetak (MiFID II). Finanstilsynet i Danmark publiserte 7. mai 2018 en orientering til tilbydere av folkefinansiering om hvilken finansiell regulering som kan være aktuell for virksomheten.

3.6 Storbritannia

Investeringsbaserte folkefinansieringsplattformer kan søke konsesjon både som MiFID-foretak og etter unntaket i MiFID artikkel 3 for foretak med begrenset tjenestespekter[13] eller etter AIF-direktivet. Det er dessuten innført markedsføringsrestriksjoner for markedsføring av unoterte aksjer til enkelte typer investorer.

Særskilt regulering for lånebaserte folkefinansieringsplattformer trådte i kraft 1. april 2014, og har siden vært endret flere ganger. Reglene gjelder formidling av lån mellom forbrukere, eller formidling av lån fra forbruker til bedrifter. Det kreves tillatelse fra The Financial Conduct Authority (FCA) for å operere et elektronisk system i forbindelse med utlån. Lånebaserte folkefinansieringsplattformer er underlagt regler om god forretningsskikk. Det er blant annet krav om å sikre at eksisterende lån fortsatt blir håndtert i tilfelle plattformen svikter. Det er særskilte regler som må følges når plattformen håndterer kundemidler, slik at risikoen for tap på grunn av svindel eller misbruk reduseres, og det er regler for tilbakebetaling av klientmidler i tilfelle plattformsvikt. Det er satt begrensninger på at forbrukere bare kan låne ut 10 prosent av netto investerbare eiendeler. Det er også regler om rapporteringsplikt til FCA. Plattformene er dessuten underlagt forbrukerkredittregler.

FCA har på bakgrunn av erfaringer med eksisterende låneformidlingsplattformer, gjennomgått reglene for lånebasert folkefinansiering. FCA har etter denne gjennomgangen foreslått endringer i reglene.[14] Forslaget har vært på høring. Høringsfristen var 27. oktober 2018. FCA er bekymret for at investorene tar på seg mer risiko enn de forstår. FCA foreslår blant annet følgende endringer i reglene for lånebasert folkefinansiering:

- Krav til å sikre at investorer får tydelige og riktige opplysninger om en potensiell investering og at investorene forstår risikoene med investeringen
- Begrensninger i adgangen til å markedsføre til forbrukere
- Krav til vurdering av forbrukeres kunnskap og erfaring
- Krav om at investorers vederlag skal være i samsvar med risikoen som tas
- Krav om transparente og robuste systemer for å vurdere risiko, verdi og pris på lån
- Krav om transparens rundt omkostninger

[13] Etter MiFID artikkel 3 kan det gjøres unntak for foretak som ikke kan besitte klientmidler eller komme i gjeld til sine kunder, og som bare kan utføre investeringstjenestene ordreformidling og/eller investeringsrådgivning i tilknytning til omsettelige verdipapirer og fondsandeler. Unntak forutsetter videre at formidling i tilfelle bare kan skje til nærmere angitte foretak (herunder verdipapirforetak, forvaltningsselskap for verdipapirfond og kredittinstitusjoner).

[14] https://www.fca.org.uk/news/press-releases/fca-proposes-changes-rules-crowdfunding-platforms

- Krav om styring og kontroll, herunder krav til uavhengig compliance, risiko- og revisjonsfunksjoner

FCA tar sikte på å publisere regler i annet kvartal 2019.

4. Finanstilsynets vurderinger av behov for regulering

Lånebasert folkefinansiering kan gi mulighet for bedrifter og forbrukere til å skaffe seg finansering som de ikke ville fått av banker eller finansieringsforetak, eller få finansiering på bedre vilkår enn det finansforetak tilbyr. Slik virksomhet skiller seg imidlertid fra tradisjonell låneformidlingsvirksomhet og innebærer særskilte risikoer.

Det er vanlig at låneformidlingsforetaket som driver plattformen, foretar kredittvurdering og fastsetter en rente på lånet. Det kan reises spørsmål ved om kunden får tilstrekkelig informasjon til å forstå risikoen knyttet til lånet. Det kan dessuten reises spørsmål ved om långiver får tilstrekkelig betalt for den risikoen vedkommende påtar seg. Finanstilsynet ser at det er en fare for at låneformidlingsforetaket vil fremheve avkastningsmulighetene og nedtone tapsmulighetene.

Finans Norge pekte på risikoene ved folkefinansiering i et brev til Finansdepartementet 25. september 2016[15]. Risikoene forbundet med lånebasert folkefinansering er som nevnt også omtalt i flere rapporter internasjonalt. I et konsultasjonsdokument fra FCA er det vist til uheldige erfaringer med lånebasert folkefinansering. Fra oppsummeringen nevnes[16]:

1.17 In addition to observing a range of business models, we have also seen some poor business practices, particularly among some P2P platforms. For example, in relation to disclosure of information to clients, charging structures, wind-down arrangements and record keeping.
1.18 In some cases, the underlying drivers of harm arise because of poor business practice, and in some cases because of the risks arising from the business models of some platforms in the sector.
1.19 Our review of the sector has identified a number of potential and actual harms that may impact investors, including:

- *confidence and participation threatened by unacceptable conduct such as unreliable performance or by disorderly failure*
- *buying unsuitable products*
- *poor customer treatment*
- *price too high or quality too low*

1.20 These are particularly relevant to the FCA's operational objective of consumer protection.
1.21 In practice, this means investors may not:

- *be given clear or accurate information, leading to the purchase of unsuitable financial products*
- *understand or be aware of the true investment risk they are exposed to*

[15] https://www.finansnorge.no/contentassets/c593226ead6f40779a986fabeaf00b38/brev-til-finansdepartementet-26.09.2016-16-1123---behov-for-regulering-av-folkefinansiering.pdf
[16] https://www.fca.org.uk/news/press-releases/fca-proposes-changes-rules-crowdfunding-platforms

- *be remunerated fairly for the risks they are taking*
- *understand what may happen if the platform administering their loan fails*
- *understand the costs they are paying for the services the platform provides, or*
- *may pay excessive costs for a platform's services*

Tilsvarende bekymringer er omtalt i BIS Quarterly Review fra september 2018, *Fintech credit markets around the world: size, drivers and policy issues.* Den europeiske forbrukerorganisasjonen BEUC har i en kommentar[17] til EU-kommisjonens forslag til regulering av crowdfunding, bedt om strengere regler av hensyn til forbrukerne[18]. I en rapport til EU-parlamentet om "Misselling of Financial Products" juni 2018 uttrykkes det spesielt bekymring knyttet til folkefinansiering (P2P) av forbrukslån[19].

Låneformidling gjennom elektroniske plattformer medfører betydelig operasjonell risiko, bl.a. knyttet til foretakenes IKT-løsning. En långiver kan risikere å tape hele eller deler av det utlånte beløpet ved tekniske problemer eller driftsstans ved plattformen, eller ved avvikling (herunder konkurs) av låneformidlingsforetaket. Låntaker vil fortsatt være forpliktet til å tilbakebetale lånet, men det kan være vanskelig, eller umulig, for låntaker og långivere å få nødvendig informasjon om låneforholdet dersom plattformen settes ut av drift.

Det er etter gjeldende rett ingen egnethetskrav til eiere, ledelse eller styre i et låneformidlingsforetak, med mindre foretaket har konsesjon som betalingsforetak. Krav til egnethet bør etter Finanstilsynet vurdering gjelde alle låneformidlingsforetak som formidler lån gjennom en plattform for lånebasert folkefinansiering. Dette for å bidra til at ledelsen i foretaket har tilstrekkelig kompetanse til å forstå risikoen med virksomheten og formidle denne til långivere og låntakere.

Låneformidlingsforetak kan være utsatt for en betydelig omdømmerisiko ved mislighold av lån formidlet gjennom låneplattformer med påfølgende tap for långiverne. Dersom informasjonen har vært mangelfull og/eller villedende, kan foretaket også bli utsatt for erstatningssøksmål. Som eksempel nevnes at Federal Trade Commission i USA i april 2018 tok ut søksmål mot Lending Club Corporation. Dette er et selskap som tilbyr forbrukslån via nett. Federal Trade Commission anførte i stevningen at foretaket har gitt uriktige opplysninger til forbrukere om at disse ville motta lån uten noe skjulte gebyrer, samtidig som foretaket faktisk har trukket skjulte forhåndsgebyrer fra lånene[20]. Videre påstod Federal Trade Commission blant annet at låntakere uriktig hadde fått opplyst at det var långivere til å yte lånet, uten at dette var tilfelle.

I Storbritannia ba plattformen Lendy i oktober om hjelp fra Financial Conduct Authority etter at en av de største låntakerne har truet med å saksøke foretaket og mange av foretakets investorer.

Reguleringen på finansmarkedsområdet skal ivareta hensynet til finansiell stabilitet, velfungerende markeder, investor- og forbrukervern. Ved formidling av finansielle instrumenter gjelder regler i verdipapirhandelloven som innebærer at det, i tillegg til noen grunnleggende krav til virksomheten og virksomhetens eiere og ledelse, stilles krav til

[17] https://www.beuc.eu/publications/beuc-x-2018-075_regulation_on_european_crowfunding.pdf
[18] https://www.bis.org/publ/qtrpdf/r_qt1809e.htm
[19] http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2018/618997/IPOL_STU(2018)618997_EN.pdf
[20] https://www.ftc.gov/news-events/press-releases/2018/04/ftc-charges-lending-club-deceiving-consumers-0

kartlegging av kundens kompetanse og eventuelt også økonomi og krav til informasjon. Finanstilsynet mener at tilsvarende krav bør stilles til låneformidlingsforetak.

Etter Finanstilsynets vurdering, tilsier erfaringene i andre land og erfaringer med norske låneformidlingsplattformer, at det bør stilles nye krav til lånebasert folkefinansiering. En slik regulering vil sikre bedre forutberegnelighet for etablerte virksomheter og foretak som ønsker å starte opp låneformidlingsvirksomhet. Videre vil det styrke Finanstilsynets mulighet til å følge opp foretakenes virksomhet.

5. Forslag til regulering

5.1 Generelt utgangspunkt

Etter Finanstilsynets vurdering kan det være hensiktsmessig å klargjøre når långivere som yter lån gjennom en plattform for lånebasert folkefinansiering skal anses å drive konsesjonspliktig virksomhet. Finanstilsynet mener imidlertid at grensen for unntak bør være lavere enn det som er foreslått av Finansdepartementet i høringsbrev av 1. november 2018 og at grensen bør gjelde totalt utestående lån. Finanstilsynet viser til vedlagte høringsuttalelse fra tilsynet av 12. desember 2018 der det foreslås en grense for totalt utestående lån på 500 000 kroner.

Finansdepartementets forslag om unntak fra konsesjonsplikt for långivere som låner ut gjennom slike plattformer, kan medføre økt omfang av utlån gjennom slike plattformer. Etter Finanstilsynets vurdering, innebærer dette et økt behov for å innføre regler som styrker forbruker- og investorbeskyttelsen på området.

Hjemmelsgrunnlaget for å stille krav til låneformidlingsforetak som formidler lån gjennom en plattform for lånebasert folkefinansiering er omtalt i punkt 5.2. I punkt 5.3 og 5.4 omtales forslag til forbud mot formidling av lån mellom forbrukere og forslag til nærmere krav til plattformer for formidling av lån til næringsdrivende.

5.2 Krav til plattformer for lånebasert folkefinansiering - Hjemmelsgrunnlag

Finanstilsynet mener at gjeldende krav til låneformidlere ikke er godt tilpasset låneformidlingsaktivitet i forbindelse med folkefinansiering.

Låneformidlere er ikke definert som finansforetak etter finansforetaksloven og er derfor ikke underlagt finansforetakslovens virksomhetskrav utover det som fremgår av finansforetaksloven § 2-18. Det følger av § 2-18 første ledd at foretak kan drive virksomhet som består i ervervsmessig formidling av lån eller garanti for lån (låneformidlingsforetak) etter at melding er sendt til Finanstilsynet.

Finansforetaksloven § 1-7 åpner for at Finansdepartementet kan gi forskrift om "*gjennomføring, utfylling og avgrensning av loven, og om nærmere krav til finansforetak ut fra hensynet til å fremme finansiell stabilitet*". Finansforetaksloven § 2-1 femte ledd lyder som følger:

"Departementet kan gi forskrifter som gjør unntak fra, avgrenser eller utfyller bestemmelsene i paragrafen her, herunder fastsette plikter for og regler om tilsyn med foretak som er unntatt fra forbudet i første ledd."

Finanstilsynet foreslår at det stilles egnethetskrav til eiere, styret og ledelsen og nærmere angitte virksomhetskrav som har visse likhetstrekk med virksomhetskrav som finansforetak er underlagt. Videre foreslås det krav til ansvarsforsikring.

Etter Finanstilsynets vurdering, kan enkelte av kravene, herunder krav til ansvarsforsikring, gis i forskrift i medhold av finansforetakslovens forskriftshjemler. Enkelte at de foreslåtte kravene, som for eksempel forbudet mot å formidle lån til forbrukere, bør imidlertid ha en tydeligere hjemmel i lov. Det foreslås derfor en lovhjemmel for å gi nærmere regler om virksomheten, om organisering, krav til ledelse og eiere i foretaket, krav til sikkerhetsstillelse og krav om tilslutning til utenrettslig tvisteløsningsordning mv.

Finanstilsynet har vurdert om et forbud mot formidling av lån til forbrukere, se nærmere omtale i punkt 5.3, bør inntas i lov. Forbud mot å drive nærmere angitt næringsvirksomhet, vil vanligvis fremgå av lov. EU/EØS-regler om lånebasert folkefinansiering er under utvikling. Det er mulig at et forbud som nå foreslås, vil måtte justeres når EU-regler er på plass. For å sikre nødvendig fleksibilitet foreslår derfor administrasjonen at forbudet fastsettes i forskrift.

Forslagene til endring i virkeområdet til internkontrollforskriften og IKT-forskriften, jf. punkt 5.4.7 nedenfor, forslås gitt med hjemmel i finanstilsynsloven § 4. Denne bestemmelsen gir hjemmel til at tilsynet kan pålegge foretak under tilsyn å innrette sin internkontroll etter bestemmelser tilsynet fastsetter, jf. finanstilsynsloven § 4 første ledd nr. 2 og § 1 første ledd nr. 13. Nevnte to forskrifter er fastsatt av Finanstilsynet.

5.3 Forbud mot formidling av lån til forbrukere via låneformidlingsplattformer

Det er økende oppmerksomhet om markedet for formidling av kreditt til forbrukere, både i Norge og internasjonalt. Forbrukerkredittdirektivet, 2008/48/EU, regulerer kredittavtaler med forbrukere. Boligkredittdirektivet, 2014/17/EU, regulerer forbrukerkredittavtaler i forbindelse med kjøp av bolig. Begge direktivene omfatter låneformidlere[21]. Forbrukerkredittdirektivet er gjennomført i finansavtaleloven. Justisdepartementets forslag til ny finansavtalelov som var på høring høsten 2017, inneholdt forslag om regler som gjennomfører deler av boligkredittdirektivet. På EU-nivå er det vist til at forbrukerkredittdirektivet som ble utformet før finanskrisen, ikke i tilstrekkelig grad adresserer bekymringer knyttet til blant annet folkefinansiering av forbrukslån[22]. Boligkredittdirektivet legger i større grad vekt på forbrukervern gjennom blant annet krav til ansvarsforsikring og egnethetsvurdering mv. i tillegg til informasjonskrav.

I artikkel 32 i boligkredittdirektivet fremgår det at utenlandske låneformidlere bare kan formidle forbrukerkredittavtaler med ikke-kredittinstitusjoner i de landene det er åpnet for dette. Det er således opp til hvert enkelt land å avgjøre i hvilken grad låneformidling fra ikke-kredittinstitusjoner til forbrukere skal være tillatt.

Etter Finanstilsynets vurdering, er organisert formidling av lån mellom privatpersoner problematisk blant annet ut i fra et personvernperspektiv. Det vil kunne skape uønskede og

[21] I Finanstilsynets brev 1. februar 2017 til Finansdepartementet er det i punkt 4.3.2 gitt en omtale av boligkredittdirektivets krav til låneformidlere: https://www.finanstilsynet.no/contentassets/3b73bfc450314cf7962b422539a0465b/brev-til-finansdepartementet---fokefinansiering.pdf

[22] http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2018/618997/IPOL_STU(2018)618997_EN.pdf

krevende situasjoner dersom det oppstår tvister mellom långiver og låntaker eller dersom långiver f.eks. velger å inndrive gjelden på egenhånd.

Finanstilsynet har lenge uttrykt bekymring for forbrukslånsveksten og gjeldsproblemer i sårbare husholdninger. Husholdninger med allerede høy gjeldsbelastning vil ved opptak av forbrukslån påta seg betydelig risiko knyttet til renteøkning, inntektsbortfall og fall i formuespriser. Flere tiltak er innført for å redusere forbrukslånsveksten og derigjennom den samlede forbruksgjeld i husholdningene. Det er blant annet fastsatt forskrift om fakturering av kredittkortgjeld 4. april 2017 og Finanstilsynet har i rundskriv 5/2017 gitt retningslinjer for forsvarlig utlånspraksis for forbrukslån. Finanstilsynet forslag til forskrift om forsvarlig utlånspraksis for forbrukslån ble sendt på høring 27. september 2018.

Frarådningsplikten i finansavtaleloven § 47 gjelder ikke for låneformidlingsforetak. For at et låneformidlingsforetak skal kunne ivareta begge parters interesser på en betryggende måte, må det imidlertid legges til grunn at foretaket må fraråde en låntaker å ta opp lån i tråd med bestemmelsen i finansavtaleloven § 47. I Justis- og beredskapsdepartementets forslag til ny finansavtalelov inntatt i høringsnotat fra september 2018, er det foreslått at finansmeglere, herunder låneformidlere, skal få en frarådingsplikt[23]. I høringsnotatet er det foreslått at banker vil få en avslagsplikt.

En forbruker som tar opp et forbrukslån i en bank, har en bilateral avtale med en profesjonell aktør som er underlagt regulering. En forbruker som tar opp lån gjennom en låneformidlingsplattform, vil som oftest inngå avtaler med långivere som ikke er finansforetak.

Det er en risiko for at låntakere som ikke får tatt opp lån hos finansforetak, vil søke å få lån gjennom en plattform for lånebasert folkefinansiering. Lånopptak gjennom plattformen kan påføre personer med sårbar økonomi store økonomiske og personlige belastninger.

Finanstilsynet mener videre at det er en betydelig fare for at plattformene formidler lån fra långivere som ikke forstår tapsrisikoen ved å yte lånene. Plattformene kan også tiltrekke seg långivere som forstår risikoen, men som kan opptre på en uheldig måte overfor skyldnere som misligholder lån. En forbruker som ønsker å ta opp et lån via en plattform, vil i praksis ha liten mulighet til å velge hvem vedkommende tar opp lån fra.

Siden långiver og låntaker ikke kan være anonyme for hverandre, jf. omtale i punkt 2, er formidling av lån til forbrukere utfordrende også ut fra hensynet til personvernet. Potensielle långivere får tilgang til opplysninger om låntaker, herunder utfallet av kredittvurderingen av vedkommende. Låneformidlingsforetaket vil være underlagt kravene i personopplysningsloven og personvernforordningen. Låneformidlingsforetaket, långivere og låntakere er imidlertid ikke underlagt taushetspliktsreglene i finansforetaksloven, slik et finansforetak er. Det er derfor risiko for at personopplysninger som långivere eller låntakere får om den annen part, kan tilflyte tredjemenn. Dersom det åpnes for at långivere kan overdra sin kreditorposisjon, kan denne risikoen øke.

En forbruker som tar opp lån fra et finansforetak, kan henvende seg til Finansklagenemda, som er et uavhengig organ med hovedoppgave å løse tvister mellom finansforetak og deres

[23] https://www.regjeringen.no/contentassets/049a4c21f40d4144b083aaebd5e34ccd/horingsnotat-ny-finansavtalelov.pdf

kunder. Finansklagenemda behandler ikke klagesaker mellom en forbruker og et låneformidlingsforetak eller en uprofesjonell långiver. Ved eventuelle tvister mellom långivere og låntakere, eller mellom en av partene og låneformidlingsforetaket, må sakene eventuelt opp i rettssystemet. Dette er ressurskrevende og kostbart for begge parter, og er derfor i praksis ofte ikke et alternativ.

Gjeldsinformasjonsloven trådte i kraft 1. november 2017. Lovens formål er å legge til rette for sikker, ordnet og effektiv registrering og utlevering av gjeldsopplysninger for å bidra til bedre kredittvurderinger og forebygge gjeldsproblemer blant enkeltpersoner, jf. gjeldsinformasjonsloven § 1. Låneformidlere, eller de som gir lån gjennom plattformen, vil ikke ha plikt til å rapportere inn gjeld formidlet til forbrukere til et gjeldsinformasjonsforetak. Gjeldsinformasjonsloven med forskrifter gir ikke adgang for gjeldsinformasjonsforetak til å utlevere gjeldsopplysninger til et låneformidlingsforetak.

Gjeldsinformasjonsforetak kan utlevere gjeldsopplysninger til kredittopplysningsforetak etter bestemmelsen i gjeldsinformasjonsloven § 12 første ledd bokstav c). Slike opplysninger kan bare utleveres når kredittopplysningsforetaket etter forespørsel fra en kredittyter som nevnt i gjeldsinformasjonsloven § 12 første ledd bokstav a) og b) skal foreta kredittvurderinger, for eksempel et finansforetak, eller når kredittopplysningsforetak skal utarbeide kredittscore etter forespørsel fra noen som har saklig behov for å innhente kredittopplysninger. Kredittopplysningsforetaket kan utlevere opplysning om kredittscore hvor gjeldsopplysninger inngår i beregningsgrunnlaget til låneformidlingsforetak, dersom låneformidlingsforetaket har saklig behov for opplysningen. Selve gjeldsopplysningen kan ikke utleveres, jf. gjeldsinformasjonsloven § 13 annet ledd. Banker og finansieringsforetak har imidlertid adgang til å få utlevert gjeldsopplysninger, jf. gjeldsinformasjonsloven § 12 første ledd bokstav a) og § 13 første ledd. Et låneformidlingsforetak eller en potensiell långiver vil derfor ikke ha samme mulighet til å få oversikt over en forbrukers totale forbruksgjeld og til å gjøre en korrekt kredittvurdering, slik en bank eller et finansieringsforetak har.

Finanstilsynet foreslår ikke at låneformidlingsforetak kan få adgang til å få utlevert gjeldsopplysninger fra gjeldsopplysningsforetak. Slik utlevering vil kunne reise særlige personvernspørsmål, og da særlig der det er spørsmål om å levere opplysningene videre til långivere som ikke er finansforetak.

Etter Finanstilsynets vurdering vil et uregulert marked for forbrukerkreditt ha en rekke problematiske sider som omtalt over, og et slikt marked vil kunne undergrave tiltak som er eller er i ferd med å bli etablert for regulerte aktører. Finanstilsynet foreslår på denne bakgrunn et forbud mot formidling av lån til forbrukere fra andre enn finansforetak. Finanstilsynet foreslår videre et forbud mot å formidle lån til næringsvirksomhet, dersom en forbruker skal kausjonere eller stille annen sikkerhet for lånet.

Et forbud mot formidling av lån til forbrukere via låneformidlingsplattformer er i tråd med Finans Norges forslag til regulering av folkefinansiering i Norge, oversendt til Finansdepartementet 30. november 2017, se forslag til § 3.[24] Finanstilsynet registrerer at Finansdepartementets forslag om unntak fra konsesjonsplikt for lån under 1 000 000 kroner ikke omfatter formidling av lån til forbrukere.

[24] https://www.finansnorge.no/contentassets/1dcb3f8a641d4588a75422631beca529/brev-om-folkefinansiering-30-11-2017.pdf

5.4 Krav til plattformer for formidling av lån til næringsdrivende

5.4.1 Krav til lån som formidles

Flere av låneformidlingsforetakene som formidler lån gjennom en plattform, legger til rette for at det kan være flere långivere i et lån. Långivere tegner seg for en låneandel og inngår en felles avtale med låntaker. Ved formidling av slike lån kan det stilles spørsmål ved om det drives konsesjonspliktig finansieringsvirksomhet.

Enkelte folkefinansieringsplattformer forutsetter at låntakere forplikter seg til å ta opp lånet fra de långiverne som tegner seg for en andel av lånet. Renter og avdrag som låntaker betaler, fordeles proratarisk på samtlige långivere som i fellesskap har lånt ut penger til en låntaker. På samme måte blir tapet fordelt proratarisk mellom långiverne i lånet, dersom låntaker helt eller delvis ikke gjør opp for seg.

For å unngå skyggebankvirksomhet, mener Finanstilsynet at låneformidlingsforetak ikke bør ha anledning til å formidle lån der flere långivere har andeler i samme lån, dvs. der det i praksis skjer en form for syndikering av lån. Finanstilsynet foreslår forskriftsbestemmelser om dette.

Finanstilsynet mener også at det er viktig at låntaker og långiver har et direkte avtaleforhold, og at låntaker må kunne reservere seg mot å inngå avtale med en eller flere långivere. Finanstilsynet mener at dette følger av gjeldende rett.

5.4.2 Forbud mot å bistå ved overdragelse av kreditorposisjon

Finanstilsynet mener at bistand ved overdragelse av en långivers fordring ligger utenfor det som kan anses som låneformidlingsvirksomhet. Dette gjelder både forfalte og uforfalte lån. Siden et låneformidlingsforetaks oppgave er å formidle lån fra en långiver til en låntaker, vil bistand til overdragelse til finansforetak eller inkassoforetak av kreditorposisjonen i formidlede lån, etter Finanstilsynets vurdering ligge utenfor det som er virkeområdet til et låneformidlingsforetak. Finanstilsynet foreslår at dette presiseres i forskrift.

Dersom det åpnes for at lån formidlet gjennom plattformen også kan omsettes i annenhåndsmarkedet på plattformen, vil dette kunne kreve at plattformen har konsesjon som verdipapirforetak.

5.4.3 Krav til kartlegging av kunnskap og erfaring hos långiverne

Som nevnt innledningsvis, kan folkefinansiering særlig være av betydning for oppstartsbedrifter og tidligfase selskaper, med svak balanse og negativ kontantstrøm som ofte heller ikke har eiendeler som kan stilles som pant for lånet. Slike bedrifter vil som regel ikke ha tilgang til lånefinansiering hos bankene, og er for små til at de er interessante for venturekapitalmiljøet. En vesentlig del av lånene som formidles gjennom de eksisterende låneformidlingsplattformene, er knyttet til bolig- og næringseiendomsprosjekter.

Det kan innebære høy risiko å gi lån til oppstartsselskaper og tidligfase selskaper, hvor det er usikkert om foretaket har en forretningsmodell som vil være levedyktig. Denne risikoen kan sammenlignes med risikoen ved å investere i aksjer i denne type selskaper. Det er viktig at långiver forstår risikoen for å tape pengene som lånes ut, og Finanstilsynet mener derfor at det

bør fastsettes regler om hensiktsmessighetsvurderinger etter mønster av det som gjelder ved investeringer i finansielle instrumenter.

Verdipapirforetak skal utføre en såkalt "hensiktsmessighetstest" når det yter investeringstjenestene mottak og formidling av ordre, utførelse av ordre, egenhandel og plassering av emisjoner, jf. verdipapirhandelloven § 10-11 femte ledd. Denne plikten er mindre omfattende enn plikten til å gjennomføre "egnethetstest", som gjelder for investeringstjenestene investeringsrådgivning og aktiv forvaltning, jf. verdipapirhandelloven § 10-11 fjerde ledd. Kravet til "hensiktsmessighetstest" innebærer at verdipapirforetaket skal søke å innhente opplysninger om kundens kunnskap og erfaringer fra det aktuelle investeringsområde. Verdipapirforetakets undersøkelser skal sette foretaket i stand til å vurdere om den påtenkte investeringstjenesten eller produktet er hensiktsmessig for vedkommende kunde. Foretaket skal advare kunden, dersom foretaket mener at investeringstjenesten eller investeringsproduktet ikke er hensiktsmessig. I tilfelle kunden ikke vil gi foretaket de nødvendige opplysningene, skal kunden advares om at dette gjør det umulig for foretaket å vurdere hva som er hensiktsmessig etter bestemmelsen. Dette gjelder også der kunden gir ufullstendige opplysninger.

Finanstilsynet mener at en ikke-profesjonell investor i et lån som formidles via en plattform for lånebasert folkefinansiering, bør ha den samme beskyttelse som en som investerer i omsettelige lån gjennom verdipapirforetak. Finanstilsynet foreslår derfor at låneformidlingsforetak skal innhente informasjon som skal gi grunnlag for å vurdere om en potensiell långiver har nødvendig erfaring og kunnskap til å forstå risikoen forbundet med å yte lånet. Låneformidlingsforetaket må være spesielt aktsom ved vurdering av kundens kunnskap og erfaring knyttet til lån til den type selskaper som foretaket formidler lån til. Dersom låneformidlingsforetaket kommer til at långiveren ikke har tilstrekkelig kunnskap og erfaring, bør foretaket skal ha plikt til å advare långiveren om dette. Finanstilsynet foreslår en bestemmelse etter mønster av bestemmelsen i verdipapirhandelloven § 10-11 femte ledd.

Finanstilsynet foreslår at bestemmelsen ikke skal gjelde långivere som kan defineres som profesjonelle kunder etter verdipapirforskriften § 10-2. Videre foreslår Finanstilsynet at bestemmelsen ikke skal gjelde långivere som yter lån på mindre enn 10 000 kroner totalt gjennom plattformen. Administrative og økonomiske kostnader ved å innhente informasjon fra långiverne sett opp mot hensynet til forbruker, tilsier at foretakene ikke bør pålegges å innhente slik informasjon når tapsrisikoen ved utlånene er maksimalt 10 000 kroner.

Finanstilsynet foreslår videre et krav om at låneformidlingsforetaket må oppbevare dokumentasjon for innhenting av informasjon om långivere, gjennomføringen av hensiktsmessighetstest, og advarsler til kundene i lånets løpetid og uansett i minst 5 år.

5.4.4 Informasjonskrav

Etter lov 16. juni 2017 nr. 49 om kontroll med markedsføring og avtalevilkår mv. (markedsføringsloven) må låneformidlingsforetak påse at all markedsføringsinformasjon, i samsvar med god markedsføringsskikk, er korrekt og tydelig og ikke villedende. Låneformidlingsforetak må følgelig vise høy grad av forsiktighet i sin kundekommunikasjon. En plattform for lånebasert folkefinansiering vil blant annet formidle lån til bedrifter som bankene ikke ønsker å yte lån til, og lånene kan ha høy risiko. Denne risikoen må på en klar og tydelig måte kommuniseres. Det er for eksempel villedende markedsføring dersom et låneformidlingsforetak benytter historiske tapstall knyttet til banker eller finansieringsforetaks

utlånsvirksomhet i markedsføringen eller i informasjonen som gis til kunder eller potensielle kunder.

Finanstilsynet foreslår å presisere i forskriften at låneformidlingsforetaket må opplyse om at det er risiko for at långiver kan tape hele eller deler av det utlånte beløp.

Finanstilsynet foreslår videre at låneformidlingsforetaket skal gi långivere relevant informasjon om låntaker, og at låneformidlingsforetak skal sørge for at låntakerne har plikt til å informere långiverne på hensiktsmessig måte om vesentlige endringer i låntakers økonomiske situasjon og om andre omstendigheter som kan påvirke låntakers evne til å gjøre opp sine forpliktelser. Andre omstendigheter kan være for eksempel være endringer i de rammebetingelsene som gjelder for låntakers virksomhet.

Finanstilsynet foreslår videre at dersom låneformidlingsforetaket bistår ved fastsettelse av en rente på lånet, skal foretaket gi skriftlig informasjon til långivere og låntakere om de vurderingene som ligger til grunn for den foreslåtte rentesatsen og gi opplysninger om hvilken informasjon som er innhentet som grunnlag for vurderingen og hvilke elementer som inngår i vurderingen. Låneformidlingsforetaket må kunne dokumentere at slik informasjon er gitt.

5.4.5 Krav til organisering

Finanstilsynet foreslår at låneformidlingsforetak skal organiseres som aksjeselskap eller allmennaksjeselskap. En slik regulering vil være en begrensning i EØS-avtalens artikkel 31 om fri etableringsrett. Forslaget er begrunnet i allmenne hensyn (general-good). Forslaget om at låneformidlingsforetak må være foretak med hovedsete i Norge er begrunnet i muligheten til å kunne føre nødvendig kontroll med virksomheten og virksomhetens oppfyllelse av kravene virksomheten er underlagt, herunder ivaretakelse av kundene og allmennhetens interesser. Det vises for øvrig til beskrivelsen gitt i punkt 1 om at det i Norge er krav til tillatelse for å drive finansieringsvirksomhet.

Videre foreslår Finanstilsynet krav til at foretaket skal ha daglig leder og minst tre styremedlemmer. Det forslås at daglig leder ikke kan være medlem av styret. Dersom låneformidlingsforetaket har konsesjon som betalingsforetak, vil foretaket måtte ha minst fem styremedlemmer i henhold til bestemmelsen i finansforetaksloven § 8-4.

5.4.6 Krav til egnethet for kvalifiserte eiere, styret og ledelsen

Det er i praksis låneformidlingsforetaket som vurderer låntakers kredittverdighet (og eventuelt bistår med fastsettelse av rente på lånet). Dette er vurderinger som forutsetter tilstrekkelig kunnskap og erfaring hos foretakets ledelse.

I likhet med det som gjelder for finansforetak, foreslår Finanstilsynet krav til egnethet både for kvalifiserte eiere i låneformidlingsforetaket, og for styret og ledelsen.

5.4.7 Krav til virksomheten

Dersom et foretak som formidler lån gjennom en plattform skal kunne ivareta låntakers og långivers interesser på en betryggende måte, må foretaket organiseres og drives på forsvarlig måte og må ha et minimum av rutiner på plass.

Låneformidlingsforetak som har konsesjon som betalingsforetak, vil være underlagt reglene om forsvarlig virksomhet og god forretningsskikk etter finansforetaksloven § 13-5 første ledd, tredje ledd og fjerde ledd for betalingstjenestevirksomhet. Det samme bør gjelde for låneformidlingsforetak som ikke gjennomfører betalinger på vegne av kundene. Behovet for slike regler er ikke bare knyttet til pengeoverføringer, men til låneformidlingsforetakets rådgivning og informasjon til långiver og låntaker. Finanstilsynet foreslår derfor krav til forsvarlig virksomhet og god forretningsskikk etter mønster av bestemmelsen i finansforetaksloven § 13-5 første, tredje og fjerde ledd.

Teknologiavhengigheten til plattformene innebærer videre at det må stilles krav til styring og kontroll med IKT-risikoen. Finanstilsynet foreslår at låneformidlingsforetak skal omfattes av forskrift 22. september 2008 nr. 1080 om risikostyring og internkontroll og forskrift 21. mai 2003 nr. 630 om bruk av informasjons- og kommunikasjonsteknologi (IKT). Forskriftskompetansen ligger hos Finanstilsynet.

Låneformidlingsforetaks vurdering av låntakere
Det er vanlig at de lånebaserte folkefinansieringsplattformene tilbyr vurdering og sortering av låntakere og prising av lån[25]. Spesielt for oppstartsbedrifter, vil fastsettelse av rente på lånet innebære betydelig grad av skjønn. Det er en fare for at renten på lånene ikke reflekterer risikoen långiverne tar.

Det vil være krevende å gi tilstrekkelig informasjon om risikoen ved lånene, herunder å få frem på en klar og tydelig måte at långivningen skjer innenfor andre rammer enn i finansforetak. En bank vil som profesjonell aktør gjøre en selvstendig kredittvurdering og prise lån i henhold til den risikoen banken påtar seg, hensyntatt at banken gjennom en portefølje kan oppnå risikodiversifisering.

Det følger av lov om kredittvurderingsbyråer § 1 at kredittvurderingsbyråer må søke om registrering hos ESMA. Loven gjennomfører kredittvurderingsbyråforordningen. I følge forordningen vil et kredittvurderingsbyrå være en juridisk person hvis aktivitet omfatter utstedelse av kredittvurderinger på et profesjonelt grunnlag. Kredittvurdering vil omfatte en offisiell uttalelse av kredittverdigheten av et foretak eller en gjelds- eller finansiell forpliktelse som utstedes ved bruk av et etablert og definert klassifiseringssystem av kredittvurderingskategorier, herunder en bokstav eller et tallsymbol. Låneformidlingsforetak må påse at dette regelverket overholdes i bruken av sine kredittvurderinger.

Dersom låneformidlingsforetaket bistår med å fastsette en rente på lånet, plikter foretaket å foreta en forsvarlig vurdering basert på tilstrekkelig innhentet informasjon om låntaker og låntakers virksomhet. Foretaket må i så fall ha interne rutiner for vurderingen. Finanstilsynet mener at dette følger av den forslåtte bestemmelsen om god forretningsskikk. Å forskriftsfeste generelle krav til verdsettelsesmodeller eller metoder anser ikke Finanstilsynet som hensiktsmessig gitt ulikheten i kompleksiteten i låntakers virksomhet.

Uavhengige kontrollfunksjoner
Bestemmelsen i finansforetaksloven § 13-5 annet ledd om uavhengige kontrollfunksjoner gjelder ikke for betalingsforetak, jf. finansforetaksforskriften § 2-1 første ledd. Finanstilsynet mener imidlertid at et låneformidlingsforetak bør ha uavhengig kontrollfunksjoner for risikostyring og etterlevelse av krav fastsatt i eller i medhold av lov eller forskrift etter

[25] Internasjonalt finnes det også noen plattformer som baserer seg på auksjoner.

mønster av finansforetaksloven § 13-5. Finanstilsynet viser til det ansvaret foretaket har i forbindelse med at långiver og låntakers interesser skal ivaretas på betryggende måte.

Finanstilsynet foreslår ikke nå at reglene om internrevisjon skal gjelde for låneformidlingsforetak, og viser til at finansforetaksforskriften § 8-3 gjør unntak for internrevisjon i foretak som i mer enn 12 måneder har hatt en samlet forvaltningskapital lavere enn 10 milliarder kroner. Et låneformidlingsforetak vil ikke ha midler til forvaltning. Finanstilsynet foreslår at spørsmålet om internrevisjon vurderes på et senere tidspunkt, dersom det viser seg at virksomheten til registrerte låneformidlingsforetak får et omfang som gjør at det bør stilles krav til internrevisjon.

Finanstilsynet foreslår imidlertid en tilsvarende bestemmelse som i finansforetaksforskriften § 8-3, som regulerer at i foretak som ikke har internrevisjon, skal revisor gi en årlig bekreftelse til styret om risikostyringen og internkontrollen.

Handlingsplaner
Det kan være krevende for långivere og låntakere å få klarhet i sine forpliktelser om låneformidlingsforetaket går konkurs eller på annen måte opphører. Finanstilsynet foreslår derfor at det tas inn i forskriften at et låneformidlingsforetak skal ha handlingsplaner for det tilfelle at låneformidlingsforetaket frivillig avvikles eller går konkurs.

Klager og tvisteløsning
Det er ikke krav om at et låneformidlingsforetak skal være tilknyttet en klagenemnd for behandling av tvister knyttet til låneformidlingsvirksomheten. Finanstilsynet foreslår å forskriftsfeste at et låneformidlingsforetak skal ha rutiner for mottak og behandling av klager fra kundene. Finanstilsynet foreslår dessuten at foretak som driver plattformer for lånebasert folkefinansering, skal være tilknyttet en utenrettslig tvisteløsningsordning som nevnt i finansforetaksloven § 16-3, når det gjelder å løse tvister mellom låneformidlingsforetaket og långivere som er forbrukere.

Revisor
Finanstilsynet foreslår at et låneformidlingsforetak skal ha revisor, selv om vilkårene for å treffe beslutning om å unnlate revisjon i henhold til aksjeloven § 7-6 er oppfylt.

Hvitvaskingsloven
Låneformidlingsforetak er underlagt hvitvaskingsloven, jf. § 4 første ledd bokstav o) i hvitvaskingsloven, som trådte i kraft 15. oktober 2018.

5.4.8 Krav til ansvarsforsikring

Kunden til et meglerforetak kan kreve erstatning av foretaket for tap som følge av feil eller forsømmelse fra foretakets side, jf. finansavtaleloven § 80. Dersom låneformidlingsforetaket for eksempel ikke har sørget for tilstrekkelig datasikkerhet eller styring og kontroll med plattformen, kan dette være forhold som gir grunnlag for å kreve erstatning fra foretaket.

Tidligere var det et krav om at låneformidlere måtte stille en sikkerhet på 25 millioner kroner for ansvaret foretaket kunne få som låneformidler. Forskrift om sikkerhetsstillelse for låneformidlere ble opphevet i forbindelse med vedtakelse av finansforetaksforskriften av 9. desember 2016, og som trådte i kraft 1. januar 2017.

I Justis- og beredskapsdepartementets høringsnotat med forslag ny finansavtalelov § 18 tredje ledd, er det foreslått at finansmeglere, herunder låneformidlingsforetak, må ha en ansvarsforsikring[26]. Bakgrunnen for forslaget er at boligkredittdirektivet stiller krav om ansvarsforsikring for låneformidlere. Utkastet har vært på høring og er til behandling i Justis- og beredskapsdepartementet. Finanstilsynet mener at det er viktig å fastsette krav til sikkerhet for låneformidlere, uavhengig av behandlingen av forslaget til ny finansavtalelov. En ansvarsforsikring vil bidra til å styrke forbrukervernet for eventuelle långivere som er forbrukere, og vil kunne være disiplinerende for låneformidlingsvirksomheten. Finanstilsynet foreslår at forsikringen skal være en ansvarsforsikring, som skal dekke det ansvar foretaket kan pådra seg under utøvelsen av låneformidlingsvirksomheten. Dette vil ikke være et krav om at forsikringen skal dekke kredittrisikoen i det enkelte lån låneformidlingsforetaket formidler. Det er viktig at låneformidlingsforetaket i sin markedsføring og i annen informasjon ikke gir inntrykk av at foretaket har tegnet en kredittforsikring på vegne av kundene.

Finanstilsynet foreslår at ansvarsforsikringen skal dekke et beløp på 500 000 kroner per kunde, og slik at den totale dekningen etter ansvarsforsikringen i løpet av et år likevel kan begrenses oppad til 50 millioner kroner. Selv om dette ikke skal være en forsikring mot kredittrisiko, er det foreslåtte beløpet på 500 000 kroner satt for å samsvare med Finanstilsynets forslag til unntak for hva som regnes som finansieringsvirksomhet, og som er det beløp en långiver potensielt kan tape av utlånt hovedstol dersom tapet skyldes feil eller forsømmelser fra låneformidlingsforetaket. Ved fastsettelsen av maksimalbeløpet på 50 millioner kroner, er det sett hen til at det er mer enn 30 år siden det tidligere kravet om at låneformidlere måtte stille en sikkerhet på 25 millioner krone ble innført.

Finanstilsynet foreslår at eventuelle nærmere krav til innholdet i forsikringen kan fastsettes av Finanstilsynet i medhold av bestemmelsen foreslått i § 16 om at Finanstilsynet kan gi utfyllende bestemmelser til forskriften.

5.4.9 Krav til uavhengighet

Generelt om uavhengighetskravet
Finanstilsynet har i rundskriv 10/2017 punkt 3.1 omtalt kravet til låneformidlere og rollen som uavhengig mellommann. Et låneformidlingsforetak må ikke innrette seg eller opptre på en måte som er egnet til å skape tvil om foretakets stilling som uavhengig mellommann. Dette beror på en konkret helhetsvurdering.

Et låneformidlingsforetak kan bare formidle lån mellom långivere og låntakere, og kan ikke bistå eller representere noen av partene i låneforholdet, hverken før lånet inngås, under lånets løpetid eller dersom et lån eventuelt er misligholdt.

Håndtering av interessekonflikter
Finansavtaleloven § 77 har en bestemmelse om at dersom meglerforetakets interesser, oppdragets art eller andre grunner er egnet til å skape tvil om meglerforetakets uavhengighet, skal partene straks få skriftlig opplysning om dette. I Justis- og beredskapsdepartementets høringsnotat med forslag til ny finansavtalelov § 18, er det foreslått en bestemmelse om at en finansmegler, herunder låneformidlere, ikke må innrette seg eller opptre på en måte som er egnet til å skape tvil om foretakets stilling som uavhengig mellomledd.

[26] https://www.regjeringen.no/contentassets/049a4c21f40d4144b083aaebd5e34ccd/horingsnotat-ny-finansavtalelov.pdf

Finanstilsynet foreslår at det presiseres i forskriften at et låneformidlingsforetak skal ha dokumenterte rutiner og retningslinjer som identifiserer og håndterer interessekonflikter. Finanstilsynet nevner som eksempel at det vil være i strid med bestemmelsen i finansforetaksloven § 2-18 annet ledd dersom foretakets ansatte har resultatbaserte avlønninger som gir en ansatt lønn eller bonus ut fra hvor mange lån vedkommende ansatte klarer å formidle.

Det foreslås videre å presisere i forskriften at låneformidlingsforetaket, eiere av kvalifisert eierandel i foretaket, styremedlemmer eller ansatte i foretaket eller styremedlemmer eller ansatte i foretak med kvalifisert eierandel i foretaket, eller deres nærstående, ikke kan yte lån eller ta opp lån som formidles gjennom foretaket.

Inndrivelse gjennom inkassoforetak
Finanstilsynet legger til grunn at lovgivningen ikke er til hinder for at et inkassoforetak uten forbindelser eller bindinger til låneformidler påtar seg inndriving av kravene på vegne av långiverne. Kravet til at låneformidler skal være uavhengig mellommann, som skal ivareta långivers og låntakers interesser på en betryggende måte, gjelder også der dette er tilfelle.

Avtaler med tredjepart som sikkerhetsagent og/eller tillitsmann for långiverne
Dersom det skal stilles sikkerhet for formidlede lån, kan ikke en låneformidler som uavhengig mellommann være sikkerhetsagent på vegne av långiverne og/eller opptre som fullmektig for långiverne når det gjelder realisasjon av sikkerhetene.

Finanstilsynet legger til grunn at lovgivingen ikke er til hinder for at en tredjemann, uten forbindelser eller bindinger til låneformidlingsforetaket, herunder til foretakets ledelse, styremedlemmer eller eiere, påtar seg oppgaven med være sikkerhetsagent på vegne av långiverne og/eller opptre som fullmektig for långiverne når det gjelder realisasjon av sikkerhetene. Låneformidlingsforetaket kan imidlertid ikke ha noen oppgaver i denne forbindelse, da dette vil være i strid med kravet om å være en uavhengig mellommann. For eksempel vil et foretak som inngår i samme konsern som låneformidlingsforetaket, ikke kunne påta seg slike oppgaver.

5.4.10 Bruk av agenter mv.

En låneformidler kan markedsføre sine tjenester. Å formidle en låntaker eller långiver til et låneformidlingsforetak, omfattes av bestemmelsen i finansforetaksloven § 2-1 annet om hva som regnes som finansieringsvirksomhet, siden dette må anses som *"å formidle kreditt og garantier, samt annen medvirkning ved finansiering av annet enn egen virksomhet."* Å formidle låntaker og långiver til et låneformidlingsforetak, er imidlertid ikke virksomhet som omfattes av bestemmelsen i finansforetaksloven § 2-18. Slik virksomhet vil derfor anses som finansieringsvirksomhet. Finanstilsynet foreslår å presisere i forskrift at en låneformidler ikke kan benytte mellommenn, agenter, fullmektiger, samarbeidspartnere eller lignende som skal fremskaffe eller henvise låntagere eller långivere til låneformidlingsforetaket.

5.4.11 Overgangsordninger

Finanstilsynet foreslår at forskriften inneholder en hjemmel for Finanstilsynet til å gi eksisterende låneformidlingsforetak en overgangsperiode for å tilpasse seg kravene i forskriften.

6. Økonomiske og administrative konsekvenser

Ved å forby formidling av lån til forbrukere, vil forskriften bidra til å redusere risikoen for at forbrukere stifter gjeld som senere kan påføre dem betydelige økonomiske belastninger. Lavere opplåning i sårbare husholdninger kan også bidra til finansiell stabilitet.

Forskriften vil videre bidra til å redusere risikoen for at forbrukere låner ut penger uten å forstå risikoen forbundet med utlånet.

Regelverket vil dessuten bidra til å klargjøre hvilken virksomhet et låneformidlingsforetak kan drive. Regelverket vil skape forutberegnelighet for aktørene, og gi klarere rammer for hvilken virksomhet et låneformidlingsforetak kan drives.

Mange av de foreslåtte kravene til virksomheten og organiseringen, vil medføre at registrerte låneformidlingsforetak må gjøre endringer både i organisasjon og rutiner, herunder endringer i plattformene foretakene opererer. Dette vil igjen påføre foretakene kostnader. Det samme gjelder økte krav for å beskytte forbrukere/investorer, slik som ansvarsforsikring. hensiktsmessighetstest, dokumentasjon og oppbevaringsplikt. Disse kostnadene vil det typisk være låntaker som blir belastet med. Følgelig vil kravene kunne gjøre det dyrere å ta opp lån formidlet av plattformer. Finanstilsynet anser imidlertid at hensynet til forsvarlig virksomhet gjennom plattformene og beskyttelse av långiverne og låntakerne må veie tyngre.

Det må tas høyde for at forskriftsregulering kan medføre noe mer ressursbruk for tilsynet i form av veiledning og oppfølgning. Også arbeidet med å vurdere søknader om tillatelse, samt oppfølging av etablerte aktører, vil medføre økt ressursbruk i tilsynet, som vil måtte utliknes på aktørene.

7. Utkast til endringer i finansforetaksloven

I lov 10. april 2015 nr. 17 om finansforetak og finanskonsern (finansforetaksloven) gjøres følgende endringer:

§ 2-18 nytt annet ledd skal lyde som følger:

Formidling av lån gjennom en plattform for lånebasert folkefinansiering krever tillatelse fra Finanstilsynet.

§ 2-18 annet ledd blir nytt tredje ledd.

§ 2-18 nytt fjerde ledd skal lyde som følger:

Departementet kan gi nærmere regler om låneformidlingsvirksomhet, herunder regler om virksomheten, organisering, krav til ledelse og eiere i foretaket, sikkerhetsstillelse og utenrettslig tvisteløsningsordning.

8. Utkast til forskrift om låneformidlingsvirksomhet

Fastsatt av Finansdepartementet xx.xx 2018 med hjemmel i lov 10. april 2015 nr. 17 om finansforetak og finanskonsern (finansforetaksloven) §§ 1-7 og finansforetaksloven § 2-18 fjerde ledd, jf. finansforetaksloven § 2-18 og lov 12. juli 1956 nr. 1 om tilsynet med finansforetak mv. (finanstilsynsloven) § 4.

DEL I: Virkeområde mv.

§ 1 Virkeområde

Forskriften gjelder låneformidlingsforetak som nevnt i finansforetaksloven § 2-18 annet ledd.

§ 2 Forbud mot formidling av lån til forbrukere

(1) Det er ikke tillatt å formidle lån til forbrukere fra andre enn finansforetak.

(2) Det er heller ikke tillatt å formidle lån til næringsvirksomhet dersom en forbruker skal kausjonere eller stille annen sikkerhet for lånet.

§ 3 Lån som formidles

(1) Låneformidlingsforetak kan bare formidle lån der det inngås separate avtaler mellom långiver og låntaker. Låneformidlingsforetaket kan ikke formidle lån der flere långiver har andeler i samme lån.

(2) Et låneformidlingsforetak kan ikke bistå ved overdragelse av en långivers fordring på en låntaker.

DEL II: Hensiktsmessighetstesting, informasjon til kunden mv. (kundevern)

§ 4 Innhenting av informasjon ved formidling av lån

(1) Før långivere yter lån, skal låneformidlingsforetaket innhente relevante opplysninger om långivers erfaring og kunnskap som gjør vedkommende i stand til å forstå risikoen forbundet med å yte lånet.

(2) Foretakets undersøkelser skal sette det i stand til å vurdere om lånet vil være hensiktsmessig for långiver.

(3) Hvis foretaket mener långivningen ikke er hensiktsmessig, skal långiveren advares om dette. Dersom långiveren ikke gir de opplysninger som låneformidlingsforetaket plikter å innhente, eller gir ufullstendige opplysninger, skal foretaket advare om at dette gjør det umulig å vurdere hensiktsmessigheten.

(4) Bestemmelsen i denne paragraf gjelder ikke långivere som kan defineres som profesjonelle kunder etter forskrift til verdipapirhandelloven (verdipapirforskriften) av 29. juni 2007 nr. 876 § 10-2. Bestemmelsen gjelder heller ikke der foretaket formidler lån fra en långiver som har samlede utlån gjennom plattformen på mindre enn 10 000 kroner.

(5) Låneformidlingsforetaket skal oppbevare innhentede opplysninger og dokumentasjon for foretakets vurderinger i lånets løpetid og uansett i minst 5 år.

§ 5 Informasjon til långivere og låntakere

(1) Låneformidlingsforetaket skal opplyse långiver om risikoen for å tape hele eller deler av lånet, herunder krav på renter. Slik informasjon skal gis i alt markedsføringsmateriell og skal gis skriftlig før inngåelsen av låneavtalen.

(2) Låneformidlingsforetaket skal gi långivere relevant informasjon om låntaker. Dette omfatter informasjon om låntakers organisasjonsform, hovedeiere, låntakers styre og ledelse, kapital- og soliditetsforhold, vesentlige risikoer ved virksomheten og formålet med låneopptaket.

(3) Dersom låneformidlingsforetaket bidrar ved fastsettelse av en rente på et lån, skal foretaket skriftlig opplyse om de vurderingene som ligger til grunn for den foreslåtte rentesatsen og gi opplysninger om grunnlaget for vurderingen. Dokumentasjon på at slik informasjon er gitt skal oppbevares etter bestemmelsen i § 4 femte ledd.

(4) Et låneformidlingsforetak skal sørge for at låntaker har plikt til å informere långiverne på hensiktsmessig måte om vesentlige endringer i låntakers økonomiske situasjon og om andre omstendigheter som kan påvirke låntakers evne til å gjøre opp sine forpliktelser.

DEL III: Krav til organisering, egnethet, styring og kontroll

§ 6 Krav til organisering

(1) Låneformidlingsforetak skal organiseres som aksjeselskap eller allmennaksjeselskap.

(2) Låneformidlingsforetak skal ha daglig leder og minst tre styremedlemmer. Daglig leder kan ikke være medlem av styret.

§ 7 Krav til ledelsen av foretaket

Bestemmelsene i lov 10. april 2015 nr. 17 om finansforetak og finanskonsern (finansforetaksloven) § 3-1 fjerde ledd, § 3-5 og § 8-9 samt forskrift 9. desember 2016 nr. 1502 om finansforetak og finanskonsern (finansforetaksforskriften) § 3-1 gjelder tilsvarende for låneformidlingsforetak.

§ 8 Eierforhold

Bestemmelsene i finansforetaksloven § 3-3 og kapittel 6, med unntak av bestemmelsene i § 6-2 tredje ledd og § 6-4 fjerde ledd, og finansforetaksforskriftens kapittel 6 gjelder tilsvarende for låneformidlingsforetak.

§ 9 Forsvarlig virksomhet. God forretningsskikk

(1) Et låneformidlingsforetak skal utøve sin virksomhet i samsvar med redelighet og god forretningsskikk.

(2) Et låneformidlingsforetak skal organiseres og drives på en forsvarlig måte. Foretaket skal ha en klar organisasjonsstruktur og ansvarsdeling samt klare og hensiktsmessige styrings- og kontrollordninger. Foretaket skal ha hensiktsmessige retningslinjer for å identifisere, styre, overvåke og rapportere risiko foretaket er, eller kan bli, eksponert for.

(3) Et låneformidlingsforetak skal ha uavhengige kontrollfunksjoner med ansvar for risikostyring og etterlevelse av krav fastsatt i eller i medhold av lov eller forskrift. Låneformidlingsforetakets styrings- og kontrollordninger samt retningslinjer og rutiner skal være tilpasset risikoen ved, og omfanget av, virksomheten i foretaket.

§ 10 Forebygging av interessekonflikter

(1) Låneformidlingsforetak skal ha rutiner og retningslinjer som identifiserer og håndterer interessekonflikter.

(2) Låneformidlingsforetaket, eiere av kvalifisert eierandel i foretaket, eller styremedlemmer eller ansatte i foretaket, kan ikke yte lån eller ta opp lån som formidles gjennom foretaket. Bestemmelsen gjelder tilsvarende for nærstående til foretaket og til personer nevnt i annet ledd første punktum. Med kvalifisert eierandel menes eierandel som definert i finansforetaksloven § 6-1 første ledd, jf. fjerde ledd. Med noens nærstående menes nærstående som definert i aksjeloven § 1-5.

§ 11 Forbud mot bruk av agenter mv.

Et låneformidlingsforetak kan ikke inngå avtale om at andre foretak eller personer skal formidle kunder til låneformidlingsforetaket.

§ 12 Krav til handlingsplaner

Foretaket skal ha handlingsplaner for avvikling av virksomheten ved frivillig avvikling og konkurs.

§ 13 Låneformidlingsforetakets plikt til å sørge for forsikring

(1) Låneformidlingsforetaket skal ha forsikring som dekker ansvar foretaket kan pådra seg under utøvelsen av låneformidlingsvirksomheten.

(2) Ansvarsforsikringen skal dekke et beløp som tilsvarer minst 500 000 kroner per kunde. Den totale dekningen etter ansvarsforsikringen i løpet av et år kan likevel begrenses oppad til 50 000 000 kroner.

(3) Forsikringen må tegnes i et selskap som har hovedsete i, er gitt tillatelse til å drive forsikringsvirksomhet i og er underlagt myndighetstilsyn i en EØS-stat.

(4) Gyldig forsikringsbevis skal sendes Finanstilsynet før låneformidlingsvirksomhet igangsettes og deretter innen 31. januar hvert år.

(5) Finanstilsynet kan stille nærmere krav til ansvarsforsikringen.

§ 14 Klagebehandling

(1) Et låneformidlingsforetak skal ha rutiner for mottak og behandling av klager fra kunder som gjelder låneformidlingsvirksomheten. Klager skal behandles innen rimelig tid.

(2) Låneformidlingsforetaket kan ikke ta betalt for klagebehandlingen.

(3) Låneformidlingsforetaket skal være tilsluttet en utenrettslig tvisteløsningsordning som nevnt i finansforetaksloven § 16-3 for behandling av tvister mellom långivere som er forbrukere og låneformidlingsforetaket.

§ 15 Revisor

(1) Et låneformidlingsforetak skal ha registrert eller autorisert revisor.

(2) Revisor skal gi en årlig bekreftelse til styret om risikostyringen og internkontrollen.

§ 16 Utfyllende bestemmelser

Finanstilsynet kan gi utfyllende bestemmelser til forskriften.

§ 17 Overgangsregler for registrerte låneformidlere

Finanstilsynet kan gi overgangsregler for foretak som var registrert som låneformidlingsforetak før ikrafttredelse av denne forskrift.

§ 18 Ikrafttredelse

Forskriften trer i kraft …

9. Forslag til endringer i andre forskrifter

I forskrift 22. september 2008 nr. 1080 om risikostyring og internkontroll gjøres følgende endringer:

§ 1 første ledd ny nummer 13. skal lyde:
13. Låneformidlingsforetak

I forskrift 21. mai 2003 nr. 630 om bruk av informasjons- og kommunikasjonsteknologi (IKT) gjøres følgende endringer:

§ 1 første ledd ny nummer 16. skal lyde:
16. Låneformidlingsforetak

FINANSTILSYNET
Postboks 1187 Sentrum
0107 Oslo
POST@FINANSTILSYNET.NO
WWW.FINANSTILSYNET.NO